

Szentágotay Rita

MAGYARORSZÁGI SZUNNITA MUSZLIM KÖZÖSSÉGEK AZ IDEOLÓGIA, INTEGRÁCIÓS
POLITIKA, ÉS A RADIKALIZÁCIÓ MEGELŐZÉSÉNEK TÜKRÉBEN

2008-ban kezdtem interjúkat készíteni a magyarországi három szunnita Iszlám közösség vezetőivel, hogy megtudjam, melyek az egyes közösségek közti hasonlóságok, és különbségek, mind ideológiai, politikai, valamint a sikeres integrációhoz vezető út értelmezésének szempontjából. Az egyes közösségek jellemzését megelőzően megkísérlem felvázolni a Magyarországon élő muszlim kisebbség összetételét, vallási magatartását, valamint azokat a kihívásokat, melyeket az integráció szempontjából kell leküzdeniük.

A három szunnita Iszlám közösség ideológiája számos pontban különbözik: a legfőbb eltérés az ideológiai különbségeken kívül a vallás és az identitás, valamint a vallás gyakorlása egy európai társadalomban – legkevésbé e témakörökben mutatható ki.

Interjúalanyok:

IE: Dr. Saleh Tayseer, az Iszlám Egyház elnöke, a Dar Al-Salam mecset közösségének vezetője, palesztin származású fogorvos, aki 1985-óta él Magyarországon.

MME: Dr. Abdul Fattah Munif, jemeni-magyar származású, 2003 óta tagja a Magyarországi Muszlimok Egyháznak [MME], ahol adminisztrátorként, tolmács-fordítóként, valamint az egyház által kiadott Új Gondolat Magazin főszerkesztő-helyetteseként dolgozik, továbbá képviseli az egyházat különböző konferenciákon, vallási párbeszédiken, vallási találkozókön, valamint a médiában is. Részt vesz az egyház programjainak [tábor, tanfolyamok] szervezésében, és lebonyolításában.

Dr. Sulok Szultán, az MME elnöke egy közel-keleti út során ismerkedett meg az Iszlámmal, melyet fel is vett. 2001-ben választották meg az MME elnökévé, majd négy év múlva újraválasztották.

Sejk Ali Al-Futaini, az MME sejkje, aki Jemenből költözött Magyarországra családjával az MME meghívására 2003-ban. Rendszeresen tart vallási témájú előadásokat, vezeti az imát, valamint hagyományosan ő tartja az Áldozati Ünnepe utáni beszédet.

MIK: Bolek Zoltán (1959. november 12., Tiszalök) Mihályfa és Kisvásárhely zalai kisközségek

körjegyzője, a Magyar Iszlám Közösség [MIK] elnöke, a Magyar iszlám története című könyv szerzője. Az 1970-es években tért át az iszlám hitre többek között Germanus Gyula írásainak hatására. 1996-ban választották meg először a Magyar Iszlám Közösség elnökének.

A Magyarországon élő muszlimok

A Magyarországon élő muszlimok két nagy csoportra oszthatók:

1. Magyarok, akik felvették az Iszlám vallást, illetve magyar muszlim szülők gyermekei, vagy vegyes házasságból születtek
2. Muszlim bevándorlók.

A magyar muszlimok száma az MME becslései szerint 1000-1500 fő [MME: 7000 muszlim él Magyarországon]. Az MME adatai szerint a legtöbb magyar, aki felveszi az Iszlámot, nő, aki vagy a vallás iránti érdeklődés, szimpátia, illetve házasságkötés, továbbá az Iszlám életmód helyeslése végett veszi fel a vallást. Dr. Abdul Fattah Munif elmondása szerint azok a magyar férfiak, akik az Iszlámot választják, főleg az Iszlám életmóddal szimpatizálnak, csalódtak a „nyugati” értékrendekben, vonzódnak az Iszlám kultúrához, illetve muszlim ismerőseik hatására veszik fel a vallást. Tapasztalatai szerint a magyar társadalomba való beilleszkedéssel nincs problémájuk a magyar muszlimoknak, mivel ők már a vallás felvétele előtt is a társadalom részei voltak, nemzeti identitástudatuk nem sérül, csupán a vallási identitás változott meg az ő esetükben. Megemlíti, hogy magyar muszlim nők több kihívással szembesülnek, amennyiben felveszik az Iszlám által előírt fejkendőt, melynek viselésével munkavállalási nehézségekkel találkozhatnak.

A bevándorlók Magyarországon az 50-es évektől jelentek meg. Fontos leszögezni, hogy a Magyarországra érkező muszlim bevándorlók diákok voltak, és nem országépítéssel foglalkoztak [ahogyan pl.: Németországban]. A 80-as évek végétől, a rendszerváltás után jelentek meg a gazdasági bevándorlók, valamint továbbra is érkeztek diákok, illetőleg megjelentek a menekültek is.

A Magyarországon élő muszlim bevándorlók tehát három csoportra oszthatók:

1. Diákok
2. Gazdasági bevándorlók
3. Menekültek.

A bevándorlók számára a kulturális háttér adott, ez pedig hatással van a személyiségükre. A három csoport számára az integrációs kihívások teljesen különbözőek.

1. *A diákok:* számukra a legkönnyebb a társadalomba való beilleszkedés. Ők fiatalok, nyitottak, valamint értelmiségiek, Magyarországon válnak értelmiségivé, többen még egyetemi tanulmányaik megkezdése előtt megtanulják a magyar nyelvet, barátokat, tapasztalatokat szereznek, megismerkednek a magyar társadalom értékrendszerével, a magyar gondolkodásmóddal, így őket fenyegeti a legkevésbé az integrációt hátráltató elszigetelődés. A társadalom szemében elismert munkát végeznek [legtöbbjük orvosi, illetve mérnöki diplomával rendelkezik]. Számukra általában nem okoz problémát a beilleszkedés. A Magyarországon tanuló diákok egy része visszatér otthonába a diploma megszerzése után, mások pedig Magyarországon telepednek le. Közülük csak kevesen asszimilálódnak [vagyis vesztik el identitásukat, és épülnek be a társadalomba], legtöbbjük azonban a vallását, és hagyományait megtartva integrálódik. Az utóbbiak számára a vallási identitás megtartása fontos, személyiségük részét képezi, Dr. Abdul Fattah Munif elmondása szerint ez segíti őket a sikeres integrációban is, mivel az Iszlám értékrendje összhangba hozható a magyar társadalom normarendszerével.

2. *A gazdasági bevándorlók:* két további alcsoportra oszthatók:

1. Konkrét céllal, és tőkével érkező üzletemberek, vállalkozók, illetve diplomás szakemberek.
2. Képzetlen munkakeresők. Magyarországra jönnek munkát keresni, a legtöbben azért, hogy támogassák a háttér-országban élő családjukat.

2/1. Azok, akik diplomásan, tőkével, konkrét elképzeléssel érkeznek Magyarországra, Dr. Abdul Fattah Munif szerint nem küzdenek komoly problémákkal az integráció terén, ám hátráltató tényező lehet az, hogy a diákokkal ellentétben már nem a húszas éveik elején járnak, ezáltal kevésbé nyitottak, valamint nehezebben sajátítják el a nyelvet, mivel azt nem intézményes keretek között tanulják. A

diplomás bevándorlók az integráció szempontjából két csoportra oszthatók: azokra, akik megtanulják a nyelvet és beilleszkednek, és azokra, akik kevésbé nyitottak és befogadóak, és ennél fogva bezárkóznak, és elszigetelődnek.

2/2. A képzetlen munkakeresők nem tartoznak az értelmiségi rétegbe, ám ők általában hamar közvetlen kapcsolatba kerülnek a magyar társadalommal, és az „utcaról”, barátoktól, ismerősöktől kezdik el tanulni a nyelvet, amely az előző diplomás csoporttal ellentétben munkavállalásuk szempontjából alapvető fontosságú. Dr. Abdul Fattah Munif elmondása szerint ennek a csoportnak számos problémája van a társadalomba való beilleszkedéssel, melynek gyökere a magukkal hozott társadalmi problémákban keresendő, amely gyakran izolációhoz, zárkózottsághoz vezethet.

3. *A harmadik nagy csoport a menekülteké.* Ők politikai menekültek, háborús helyzet, illetve gazdasági okok miatt hagyták el otthonukat. Dr. Abdul Fattah Munif szerint számukra okoz legtöbb gondot a beilleszkedés, a hátráltató tényezőket pedig a tőkehiány, a kényszerhelyzet révén kialakult nyomás, a beszűkült élettér [menekülttáborok], a magyar nyelv ismeretének hiánya, valamint a lelki problémák alkotják, mivel a menekültek között sok a sérült személyiség. Magyarország nem tartozik a menekülteket nagy számban befogadó országok közé, a rendszerváltás, valamint az EU-csatlakozás óta legtöbb ideérkező tranzit-országgént tekint Magyarországra.

Vallási magatartás és integráció

Dr. Abdul Fattah Munif elmondása szerint a diákok, gazdasági bevándorlók, és a menekültek csoportjainak jellemzői közé sorolhatjuk a vallási magatartást, mely befolyásolja az integráció mértékét. A diákok, és a gazdasági bevándorlók többsége szigorú vallásos közösségből jön, ez a vallási háttér azonban nem vezet elszigetelődéshez, épp ellenkezőleg: vallási ideológiájukat követve integrálódnak, és toleránsabbak lesznek. Az asszimiláció okozója a vallási dolgok terén való tudatlanság, mely az identitástudat megváltozásához vezet. A bűnözés gyökerei a hozott társadalmi problémákban, valamint a vallási tudás hiányában gyökereznek, valamint okozója lehet anyagi kényszerhelyzet is.

A radikalizálódás veszélye

Számos muszlim bevándorló, akik korábban nem gyakorolták a vallást, Magyarországon kezdi el komolyabban tanulni, és gyakorolni az Iszlámot, ezt azonban Dr. Abdul Fattah Munif szerint semmiképp sem szabad radikalizálódásként értelmezni, mivel a vallásgyakorlás az alapvető emberi jogok egyike, és nem szabad a közösségbe járó, vallásos embert a szélsőségekkel azonosítani. Az Iszlám vallás gyakorlása – melynek része az ima, a mecsetlátogatás, a böjtölés, valamint a nők részéről a fejkendő viselése – nem radikalizálódás eredménye, hanem a muszlimok vallásgyakorlásának, hagyományainak, és kulturális örökségének szerves része. A valódi radikalizálódás szerinte épp a vallási dolgokban való tudatlanságból, az Iszlám félreismeréséből, valamint szemléletbeli hibákból ered, és jellemzői az elszigetelődés, és a társadalomba való integráció visszautasítása.

Az Iszlám Egyház

Az Iszlám Egyház [IE] 2003-ban alakult meg és elsősorban hitéleti tevékenységet folytat. Mecsetet üzemeltetnek a XI. kerület Bartók Béla út 29. szám alatt, Dar Assalam mecset néven, amely éjjel-nappal nyitva áll. *„Létre akartunk hozni egy olyan szervezetet Magyarországon, ami a magyar törvények alapján képviseli a magyarországi muszlimokat, csak ezek hatálya alá esik, és nincs semmi összeköttetés külföldi szervezetekkel. Ezzel a céllal alapítottuk az Iszlám Egyházat, 2003-ban”* – mondja Dr. Saleh Tayseer, az IE vezetője. *„Az Iszlám Egyház alapításakor 138 személy írta alá az alapítási okiratot, de ez a szám mindig változik, mert vannak sokan, akik Magyarországon tanulnak, és utána visszamennek, vagy menekültek, és tovább mennek az országunkból. Most körülbelül 250 tagja van az Iszlám Egyháznak”* – folytatja. Az Iszlám Egyház a legnagyobb muszlim közösség Magyarországon. A legtöbb budapesti muszlim itt imádkozza a pénteki imát.

Az Iszlám Egyház a közösség vezetőjének elmondása szerint mentes a politikai ideológiáktól, és nem tagjai egyetlen külföldi szervezetnek, illetve nem követnek egyetlen meghatározott irányzatot szem. Definíciója szerint *„A Próféta – béke legyen vele – életkivételét, a Szunnát követjük, és igyekezzünk betartani”*. Az Iszlám Egyháznak így nincsenek politikai indíttatású tervei, illetve meghatározott politikai álláspontja sem, nem kívánnak részt venni a

politizálásban, ez megkülönbözteti az IE-t a többi magyarországi szunnita közösségtől.

Az Iszlám Egyház fő céljai Dr. Saleh Tayseer elmondása szerint az, hogy a Magyarországon élő muszlimok számára biztosítsák vallásuk gyakorlását: helyet a közös imára [Dar Al-Salam mecset], Ramadan hónapban közös böjtmegtörés, valamint szorgalmi imák elvégzésére van lehetőség, továbbá a zarándoklat, a Haddzs elvégzését is bonyolítja az IE [közösen az MME-vel]. Az IE szombatoként előadásokat tart az Iszlámról, muszlimoknak és a vallás iránt érdeklődőknek egyaránt, valamint szintén szombatoként ingyenes arab nyelvoktatást biztosít az érdeklődőknek, illetve Korán-oktatást a gyermekek részére. Az egyház vezetője gyakran jelenik meg a sajtóban, a magyarországi muszlimokat képviselve.

Az IE fő céljaként a közösség vezetője egy központi imahely megépítését tartja a legfontosabbnak: *„Szeretnénk egy imahelyet biztosítani, ami nem csak lakásokban, kis házakban, üzleti irodákban van, hanem hogy legyen egy iszlám központ, egy imahelység, ami képes befogadni az összes imádkozni vágyó muszlimot, valamint be tudja vonni a működésébe az embereket nem csak vallási, de kulturális szempontból is. Az anyagi nehézségek miatt ez nagyon lassan halad csak”* – mondja.

Az Iszlám Egyház, mivel fő céljának a Magyarországon élő muszlimok vallásgyakorlásának biztosítását tartja, számos könyvet adott ki. *„Istennek hála sikerült létrehoznunk kilenc iszlámot ismertető könyvet, amik segítik a Magyarországon élő, nem muszlim emberek iszlám megismerését. Elkezdjük a Korán magyar nyelvű fordítását, sikerült a Korán első három szűrőjét, valamint az utolsó két részét a Koránnak magyar nyelvre lefordítani, azonban anyagi támogatások hiányában sajnálatos módon nem sikerült ezt továbbvinnünk”* – idézem Dr. Saleh Tayseert.

Magyarországi Muszlimok Egyháza

[MME]: ideológia, célok és tervek

A Magyarországi Muszlimok Egyházát [MME] 2000. szeptember 22.-én alapították. Eleinte az Iszlám Egyház [IE] mai központjában, a Bartók Béla út 29. szám alatt működött, 2004-óta mai központja a budapesti Sáfrány utcában található. Az egyház működteti a szegedi Mekka mecsetet és a pécsi Jakováli Hasszán dzsámít, illetve a 2004-ben átadott Iszlám Kulturális Központot a XI. kerületi Sáfrány utcai központjában. Az egyház hivatalosan

kiadott lapja az *Új Gondolat*. Az MME bejegyzett tagjainak száma Dr. Abdul Fattah Munif elmondása szerint megközelítőleg 150 fő, ám ehhez még hozzáadódik a tagok családja is, akik papíron nem szerepelnek, ám a rendezvényeken rendszeresen képviselgetik magukat.

Az MME központjában [XI. ker. Sáfrány utca] szombatonként előadásokat tartanak muszlimoknak, valamint az egyház rendszeresen szervez tanfolyamokat, illetve nyaranta Muszlim Gyermektábort, illetve az egyház képviselői rendszeresen vesznek részt konferenciákon és kultúrák közötti párbeszéd rendezvényeken. Az MME szorosan kötődik európai Iszlám szervezetekhez, melyekkel szoros kapcsolatot ápol: az MME tagjai gyakran vesznek részt ezen külföldi társ-szervezetek rendezvényein. Az MME felépítése, és irányítása bizottságokra oszlik, melyeknek külön vezetőik, és meghatározott taglétszámuk van. Az MME határozott integrációs politikát folytat: az Európában élő muszlimok társadalomba való integrációját kívánják elősegíteni, a muszlim identitás megtartásával, és fejlesztésével.

„Magyarországon olyannak kell nevelni a muszlimokat, hogy a legközelebb legyenek a nyugati értékrendszerhez, hogy ne érezzék idegennek magukat a társadalomban, és a társadalom se tartsa őket idegeneknek” – idézem Dr. Abdul Fattah Munif-ot, aki a Magyarországon élő muszlimok sikeres integrációjának kulcsát az Iszlám vallás és a nyugati értékrendszer közelítésében látja, melynek fő célja a muszlimok, és a nem muszlim társadalom közelítése egymáshoz. „A muszlimoknak meg kell érteniük, hogy a hit, és az állampolgárság nem összeférhetetlen. Mi azt valljuk, hogy ha egy muszlim helyesen gyakorolja a vallását, az a társadalom szempontjából csak jó lehet, mert az Iszlám tanításai alapvetően szociálisak. Az Iszlám a társadalmi szolidaritás ősi tradíciójával rendelkezik, így egy muszlimnak van társadalmi programja” – mondja. Az ő értelmezésében a muszlimok, ha tanulják, és követik az Iszlám előírásait, akkor jó állampolgárokká válnak, mivel az Iszlám tanításai alapvetően szociálisak, és a társadalmi szolidaritás elvén alapulnak. „Mindenkinek többféle identitása van. Ezek hierarchiában állnak egymással. Az Iszlám identitás része, a Föld tisztelete, a haza szeretete. Az Iszlám szerint nincs ellentét az Iszlám, és a magyar identitás között” – mondja Dr. Sulok Szultán, az MME elnöke. „Többet kell beszélnünk arról az interkulturális párbeszéd során arról, hogy mik a közös értékeink, mint arról, hogy miben különbözünk. Oda kell figyelni a közös értékeinkre, és

az Iszlám rugalmasabb tanítását kell választanunk. Mi nyitottak vagyunk, de a másik félnek is nyitottnak kell lennie, jó lenne, ha nem kezelnének minket előítéletekkel” – folytatja Dr. Abdul Fattah Munif. A fenti idézet alátámasztja, hogy az MME nyitott a kultúrák közti párbeszédre, és a különbségek hangsúlyozása helyett a közös vonásokat igyekszik kiemelni, valamint az Iszlám „rugalmasabb” tanítására ösztönzi a közösség tagjait. Dr. Abdul Fattah Munif továbbá rávilágít, hogy a másik félnek is nyitottnak kell lennie a párbeszédre, valamint nem szabad, hogy a muszlimokkal kapcsolatos előítéletek befolyásolják véleményalkotásukat. Az MME számos interkulturális, illetve vallási párbeszédrel kapcsolatos rendezvényen vett részt, melyek közül többnek a szervezésében is része volt, valamint számos nemzetközi konferencián is részt vett, tagja a FIOE-nak, és a FEMYSO-nak. Az MME vezetőinek elmondása szerint a vallási és kultúrák közötti párbeszéd vallási, és társadalmi kötelessége az egyháznak.

Az MME álláspontja szerint a párbeszéd során a legfontosabb, hogy tisztázzák az Iszlám álláspontját és értékrendjét, hogy ne tekintsék a muszlimokat radikálisoknak. Álláspontjuk szerint az, hogy részt vesznek a kultúrák közti, és vallási párbeszédekben bizonyítja az egyház toleranciáját, és létjogosultságát a többi vallási közösség között. „Azt tehetjük, hogy elmagyarázzuk az Iszlám álláspontját, hogy az emberek el tudják dönteni, hogy mi tartozik az Iszlámhoz, és mi nem” – magyarázza Dr. Sulok Szultán, az MME elnöke, aki a sikeres integrációhoz vezető utat az Iszlám megismertetésével kezdené, hogy a társadalom ne tekintsen idegenekként a muszlimokra. „Vallási párbeszéd régóta folyik, jó eredményekkel. De a probléma az, hogy ez csak vezetőségi szinten zajlik, így a hatókör korlátozott, nem lehet nagy sikereket elérni” – mondja.

Az egyház, vezetőinek elmondása szerint három módon kommunikál a társadalommal:

1. a média [az egyház képviselői rendszeresen nyilatkoznak a sajtónak]
2. a különböző konferenciák és rendezvények, melyek közül több megrendezését az egyház kezdeményezte
3. az MME székhelyén tartott iszlám-ismertető előadások, illetve arab nyelvtanfolyamok.

„A muszlimok nagy részének integrációja megvalósult. A társadalom befogadta őket. Azokkal kellene megismertetni magunkat, akik negatív előítéletekkel

vannak velünk szemben. Ezért vannak a kiadványaink és a sajtórendezvényeink” – idézem Dr. Sulok Szultánt. Az ő véleménye szerint Magyarországon a muszlimok többsége sikeresen integrálódott a társadalomba. Az MME pedig azok irányába kíván nyitni, akik negatív előítéletekkel vannak a muszlimokkal szemben, az ő tájékoztatásukra az egyház különböző kiadványokat készít, hogy eloszlassa a tévhiteket és előítéleteket, valamint ezt a célt szolgálja a konferenciákon, és a sajtóban való részvétel is. *„Mi teljesen nyitottak vagyunk az emberek felé. Vannak ingyenes kiadványaink, amelyek az érdeklődőknek, és a magyar muszlimoknak szólnak. Előadásainkra bárki bejöhet, és felteheti a kérdéseit, de sajnos az anyagi és emberi erőforrásaink korlátozottak, és nem szeretnénk, ha bárki azt hinné, hogy hittérítő tevékenységet folytatunk”* – folytatja, és hangsúlyozza az MME nyíltságát, és közeledési törekvéseit a társadalom nem muszlim tagjaihoz.

Az MME célkitűzései közé tartozik a Magyarországon élő muszlim ifjúság vallási oktatása, melynek részét képezi vallási identitásuk kialakítása is. Arra törekednek, hogy a fiatalok rendszeresen tanulják a vallást, példásan viselkedjenek, és ösztönzik őket az európai társadalomba való sikeres integrációra, megőrizve vallási identitásukat. Az egyház heti rendszerességgel biztosít képzést a muszlim gyermekeknek és fiataloknak az egyház székhelyén: szombatonként vallási oktatásban vesznek részt, valamint a nyári szünet idejében az egyház Muszlim Gyermecktábort is szervez, illetve nyári iskolát.

Az MME szerint a politikának, valamint az Iszlám szervezeteknek is nagy szerepe van a muszlimok beilleszkedésében. Az MME a muszlimokkal szembeni toleránsabb politika megvalósulását szeretné elérni, valamint csökkenteni a negatív előítéleteket. *„Az iszlamofóbia is radikalizálódhat, jó lenne, ha hoznának olyan rendelkezéseket, amelyek szűkítik az idegengyűlölő elemek mozgásterét”* – idézem Dr. Abdul Fattah Munif-ot, aki hangsúlyozza: az iszlamofóbia, valamint az idegengyűlölet is radikalizálódhat, veszélyt jelenthet a muszlimokra.

Az MME vezetősége szerint az oktatásnak nagy szerepe van a muszlimok integrálásában. *„A radikalizálódás oktatással megelőzhető. A nem muszlimok a muszlimokat azonosítják a terroristákkal. Nem akarnak, és nem is tudnak különbséget tenni a mérsékelték, és a radikálisok között, illetve azok között, akik radikális ideológiát hirdetnek”* – idézem Dr. Sulok Szultánt, az MME vezetőjét. Az ő értelmezésében fontos, hogy az emberek megismerjék az Iszlámot, és tudják elkülöníteni a radikálisokat a mérsékelt-

tektől, mert különben minden muszlimot radikálisként definiálnak majd, ami helytelen, hibás következtetés volna.

A Magyarországon élő muszlimok kibívásai és problémái

/Sejk Ali Al-Futaini-val, az MME sejkjével készült interjú alapján/

Sejk Ali Al-Futaini elmondása szerint a muszlimok legtöbb problémáját Magyarországon a vallási tudás hiánya jelenti, a tudatlanság elterjedése a muszlimok között. A sejk szerint a tudatlanság problémájára van megoldás: a muszlimok rendszeres vallási közösségekbe járása, valamint a vallás tanulása, és a vallási tudás alkalmazása. Kiemeli, hogy a magyar muszlimok számára problémát jelent a források, magyar nyelvű Iszlámról szóló kiadványok hiánya, melyet vallási könyvek fordításával és terjesztésével lehet orvosolni. A sejk értelmezése szerint a tudatlanság jele az, ha a muszlimok nem tartják be a vallás előírásait: alkoholt fogyasztanak, elkerülik az Iszlám központokat, és olyan dolgokat cselekszenek, amelyeket a vallás tilt, ezzel rossz képet alakítva ki az Iszlámról.

A sejk problémaként veti fel a mecsetek hiányát, valamint azt, hogy nincs egy nagy, központi mecset Magyarországon. A muszlimok vallástól való eltávolodásának okaként a vágyak és a rossz erkölcsök hatását is említi, melyek egyaránt jelentenek veszélyt a felnőtt, illetve a fiatal generációkra. A vallástól való eltávolodás másik oka a sejk szerint a hit gyengesége, mely anyagiassághoz vezet. Értelmezése szerint az anyagiasság a legnagyobb probléma, melyre a megoldás a hit erősítése. Kifejti, hogy a muszlimoknak figyelniük kell egymásra, testvérként kell kezelniük a többieket, és azoknak, akik közösségbe járnak, mindig hívniük kell a közösségbe nem járó muszlim ismerőseiket is, be kell vonniuk őket a közösségi életbe, és a központoknak olyan programokat kell szervezniük, amely közösséget kovácsol az oda járó emberekből.

Említi a diszkrimináció problémáját – mely elmondása szerint jelen van a muszlimok között is: az emberek gyakran aszerint ítélik meg valakit, hogy melyik mecsetbe jár, és magyar mecset, arab mecset fogalmakkal elszigetelik önmagukat és másokat is. A sejk azonban fontosnak tartja leszögezni, hogy vannak valós, világnézeti különbségek a mecsetek között, azonban az Iszlám egyik alaptanítása a testvériségről szól, és az Iszlámnak közelebb kell hoznia egymáshoz az embereket, és nem szabad,

hogy szétválassza őket egymástól. Véleménye szerint az Iszlám központoknak együtt kell működniük, és közös megoldást kell találniuk, és közeledniük kell egymáshoz, a távolodás helyett.

A sejk a Magyarországon élő muszlimok integrációjával kapcsolatban hátráltató tényezőként említi az iszlám és az európai társadalmak közti alapvető különbségeket. Azonban kiemeli, hogy a különbözőségek ellenére létezik integráció, melyhez hozzátartozik a vallási identitás megtartása, a vallás előírásainak betartása, és a teljes asszimiláció elkerülése is. Meglátása szerint az a muszlim, aki megtagadja az Iszlámot, nem lesz attól jobban európai. Megemlíti, hogy az Iszlám szerint Isten parancsa, hogy minden ember hasznos legyen a társadalomban, amelyben él. *„A muszlimoknak Európában helybelinek kell lenniük a helybeliek között, a társadalomba tartozás minden felelősségével. Egy muszlimnak be kell tartania a törvényeket addig a pontig, amíg azok nem ellenkeznek Isten törvényeivel. Ebből következik, hogy a muszlimnak tennie kell a társadalomért, amelyben él”* – idézem szavait.

A sejk ezután azzal folytatja, hogy Mohamed Próféta, amikor Mekkában, nem muszlimok között élt, hasznos volt annak a társadalom számára is, és a muszlimoknak róla kell példát venniük. Többen a muszlimok közül az Iszlám nevében, a tudatlanság miatt azt hiszik, hogy szabadon megszeghetik a törvényeket, vagy árthatnak másoknak, mások pedig az Iszlám nevében hazudnak az embereknek, és ez egy veszélyes probléma. Erre a problémára a megoldást a vallás eredeti, toleranciát hirdető tanításához való visszatérésében látja: sokan olyan vallási döntvényeket [fetvákat] értelmeznek, és alkalmaznak Európában, amelyeket más, Iszlám társadalmakban adtak ki, és a sejk értelmezésében ez hibás álláspont.

A sejk a muszlimok beilleszkedését hátráltató tényezőként említette a „nyugati” média helytelen álláspontját a muszlimokkal kapcsolatban. Véleménye szerint a „nyugati” média a muszlimokat azonosítja a terroristákkal, és ez negatívan befolyásolja a muszlimok európai társadalmakba való beilleszkedését. Szerinte ez a helytelen kép a muszlimokra is hatással van: megfélemlíti őket, hogy muszlimoknak vallják magukat, illetve, hogy Iszlám központokba járjanak. A sejk a médiát teszi felelőssé azért, hogy sok muszlim nem képes beilleszkedni egy „nyugati” társadalomba, mert a média azt sugallja, hogy a „nyugat”, illetve a „nyugati emberek” utálják a muszlimokat, és hogy a társadalom elfordul tőlük. Ez valós társadalmi problémákhoz vezet, mivel akadályozza a muszlimok beilleszkedését, va-

lamint a társadalomban is hibás képet alakít ki a muszlimokról, ami ahhoz vezet, hogy a társadalom elutasítja a muszlimokat, nem akar együtt élni velük. Ahogy a nem muszlimok hajlamosak általánosítani, és nem tudnak különbséget tenni a radikálisok, és a mérsékelteltek között, úgy a muszlimok is hajlamosak az általánosításra: a „nyugat” nem egységesen ellenséges, illetve elutasító a muszlimokkal kapcsolatban. A sejk megoldásként az Iszlám szervezetek és a sajtó együttműködését említi: Iszlám-ismertetést, valamint a muszlimokat sértő programok, megnyilvánulások korlátozását tartja a legfontosabbnak. A párbeszéd fontosságával folytatja: *„A párbeszéd az egész világnak fontos”* – a konferenciák és a kultúrák közti párbeszéd feltétlenül fontosak a muszlimok beilleszkedéséhez.

MIK –Magyar Iszlám Közösség

A Magyar Iszlám Közösség [MIK] egy nemzeti iszlám közösség, melyet 1988 augusztusában jegyezték be húsz taggal. Az elmúlt években a MIK-nek számos imaháza volt: többek között a Mikó utcában, és a Teréz körúton. 1996 végén a MIK birtokába került a Budapest XIII. kerület, Róbert Károly krt. 104. szám alatt lévő ingatlan, melyet felújítottak, és ma ez a Magyar Iszlám Közösség központja. A MIK elnöke: Bolek Zoltán. Aelnökei: Káldos János és Rózsa-Flores Eduardo, valamint Jakab György.

Bolek Zoltán beszélgetésünk során kifejtette, hogy az általa vezetett muszlim közösség, a MIK Magyarországon az úgynevezett „nemzeti Iszlámot” képviseli, és az Iszlám vallás mellett a közösség tagjait összefogja az erős magyarságtudat. A MIK ideológiája a magyar államalapítás korában az Iszlám jelenlétére támaszkodik, kiemelve, hogy az Iszlám a magyar történelmi vallások egyike. A MIK ideológiájának Bolek Zoltán szerint fontos részét képezi az anti-Trianon melletti állásfoglalás, valamint az erdélyi, illetve más magyar „nemzeti Iszlám közösségekkel” való kapcsolattartás. Kiemelte, Magyarországon a bevándorlóknak „nemzethűeknek” kell lenniük, magyarnak kell vallaniuk magukat, és meg kell ismerniük a magyar kultúrát. Továbbá kifejtette, hogy a magyar törvények nem korlátozzák a muszlimok vallásgyakorlását, így mivel a magyar társadalom a befogadó, a bevándorlóknak kell alkalmazkodniuk a befogadó ország törvényeihez. Véleménye szerint a radikalizmus ellen maguknak a Magyarországon élő muszlimoknak kell küzdeni-

ük: ki kell zárniuk, és izolálniuk kell a szélsőséges elemeket.

A MIK elnöke továbbá említette, hogy az ábrahámiai vallások közti párbeszéd, és az összefogás központi fontosságú. A MIK célja a „nemzeti Iszlám” ápolása, valamint a muszlimok magyarországi érdekképviselése, valamint az adakozás, szerinte az egyistenhit mellett a Korán legfontosabb üzenete. Emellett fontos, hogy egy muszlim közösség vezetője dialógust folytasson az állammal, ám mivel Magyarországon a muszlim közösség meglehetősen kicsi, nem képesek befolyásolni a politikát. Bolek Zoltán hangsúlyozza, hogy Magyarországon a sajtó iszlamofób álláspontot képvisel, és sajnos a muszlimok defenzív álláspontra kényszerültek a rendszeres Iszlámot ért támadások miatt. Szerinte az integráció elősegítésére a legfontosabb megoldás a párbeszédre való részvétel, valamint a muszlimok – főképp a bevándorlók – önkritikája kell hogy legyen, melyet a kultúra elsajátításaként, valamint a magyar nyelv megtanulásaként definiált. A MIK elnöke szerint a magyar muszlimok integrációjával nincsenek problémák, és az ő feladatuk a példamutatás a társadalom számára.

Összefoglalás

Az Iszlám Egyház, a Magyarországi Muszlimok Egyháza, valamint a Magyar Iszlám Közösség a három hivatalosan bejegyzett szunnita vallási közösség Magyarországon. A három közösség ideológiája között azonban alapvető különbségek fedezhetők fel.

Míg a MIK a „nemzeti magyar Iszlám” képviselője, az Iszlám fogalmát szorosan társítja a magyarságtudat, nemzettudat fogalmaival, addig az MME az európai közösségbe való beilleszkedést, valamint az európai muszlim identitás kialakítását tartja ideológiájának legfontosabb pontjaként. A MIK álláspontja a bevándorlók Európához való alkalmazkodását hangsúlyozza, az MME pedig az Iszlám legrugalmasabb, az európai életmódhoz legközelebb álló irányzatát választja, hogy elősegítse az integrációt. Az IE ezekkel szemben nem foglal állást sem a magyar, sem az európai iszlám mellett. Az IE szerint csupán egyetlen Iszlám létezik, mely Mohamed Próféta életvitelén alapul, és amely a világon bárhol kivitelezhető, változtatások nélkül. Fontos azonban megemlíteni, hogy az MME szintén a prófétai hagyományokat és tanításokat követi, az ő irányultságuk az európai iszlám szervezetekhez való szoros kapcsolatban, valamint az integrációs politikájukban különbözik az IE irányvonalától. Az IE nem folytat integrációs politikát, ők csupán a muszlimok vallásgyakorlásában nyújtanak segítséget a hívőknek – ahogyan ezt az MME is teszi –, imahelység biztosítása, a Ramadan-beli böjt, a zarándoklatra való kiutazás megszervezése, illetve Iszlám-ismertetés, előadások, arab nyelvoktatás, tanfolyamok gyermekeknek, valamint vallási kiadványok kiadása és terjesztése, sajtóban való megjelenés, részvétel konferenciákon, vallási párbeszédrel kapcsolatos fórumokon – mind az IE, és az MME tevékenységi körét képezik.